

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет педагогічної освіти
Кафедра дошкільної і спеціальної освіти

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Ковшар О.В.

« ____ » _____ 2024 р.

Реєстраційний № _____

« ____ » _____ 2024 р.

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В ДОВКІЛЛІ В
ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ КВЕСТ-ГРИ

Кваліфікаційна робота студентки
групи ЗДОМ-23
ступінь вищої освіти «магістр»
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Любиченко Дарини Олексіївни

Керівник кандидат педагогічних наук,
доцент Кулінка Ю. С.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В ДОВКІЛЛІ У ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	7
1.1. Концептуальні основи формування безпечної поведінки в довкіллі у дітей передшкільного віку.....	7
1.2. Особливості безпечної поведінки дітей старшого дошкільного віку в довкіллі: сутність і структурні компоненти.....	11
1.3. Педагогічна модель формування основ безпечної поведінки в довкіллі у дітей шостого року життя засобом квест-гри.....	17
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ КВЕСТ-ІГОР В ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	27
2.1. Аналіз практичного досвіду закладів дошкільної освіти щодо використання квест-технологій в освітньому процесі.....	27
2.2. Технологія використання квест-гри для формування основ безпечної поведінки в довкіллі у дітей передшкільного віку.....	31
2.3. Дайджест квест-ігор для формування основ безпечної поведінки в довкіллі у дітей передшкільного віку.....	37
Висновки для розділу 2.....	42
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	53

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БКДО – базовий компонент дошкільної освіти.

ЗДО – заклад дошкільної освіти.

НУШ – нова українська школа.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Формування основ безпечної поведінки в дошкільній у дітей передшкільного віку є однією з пріоритетних завдань сучасної дошкільної освіти. В умовах динамічних змін у суспільстві та зростання кількості небезпечних ситуацій у дошкільній освіті питання підготовки дітей до свідомого та відповідального ставлення до власної безпеки набуває особливого значення.

Дошкільний вік є сенситивним періодом для розвитку у дітей базових навичок безпечної поведінки. У цей період формується активне пізнавальне ставлення до навколишнього світу, яке супроводжується спонтанною активністю і бажанням експериментувати. Проте відсутність життєвого досвіду, низький рівень розуміння потенційних ризиків та незрілість саморегуляції можуть призводити до небезпечних для життя ситуацій.

У ч. 1 ст. 11 Закону України «Про освіту» визначено, що метою дошкільної освіти є забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок [19].

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про дошкільну освіту» завданнями дошкільної освіти є: збереження та зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дитини...; свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля; формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду [18].

У Базовому компоненті дошкільної освіти, затвердженому Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 року № 33 [3] визначено, що на меті діяльності закладу дошкільної освіти є забезпечення всебічного та гармонійного розвитку дитини, створення необхідних умов для її творчої самореалізації та особистісного становлення. Одним з найефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток особистості дошкільника є ігрова діяльність.

Квест-гра, як сучасна інноваційна форма навчання, є ефективним засобом формування у дітей навичок безпечної поведінки. Її інтерактивний характер дозволяє забезпечити активну участь дітей в освітньому процесі, сприяє закріпленню практичних знань через ігрові дії та розв'язання проблемних завдань. Крім того, квест-гра формує у дітей уміння діяти у команді, швидко приймати рішення та орієнтуватися у складних ситуаціях.

Формування основ безпечної поведінки дошкільників за допомогою засобів квест-ігор розглядаються у працях багатьох науковців, як-от: М. Андрієнко, І. Гладченко, Ю. Кулінки, Н. Семенюк, К. Суятинової, О. Стаєнна, І. Талан та ін.

Аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати результативність та проблематичність реалізації квест-ігор в освітньому процесі ЗДО. Так на думку А. Богуш, Н. Бондаренко, В. Ільченко, О. Кравчук, Н. Семенюк, О. Стаєнна та ін. необхідно створити відповідні умови для успішної реалізації ігрової технології в умовах ЗДО; розробити методичні рекомендації індивідуалізації та комплексності визначеного процесу.

Залишаються недостатньо дослідженими такі аспекти формування основ безпечної поведінки в довіллі у дітей передшкільного віку засобом квест-гри: розвиток емоційної стійкості в небезпечних ситуаціях; залучення батьків до цього процесу; міждисциплінарний підхід до створення змісту ігор; критерії оцінки їхньої ефективності; екологічна складова безпеки та забезпечення системності й тривалого впливу на розвиток дитини.

Отже, **тема** кваліфікаційної роботи «Формування основ безпечної поведінки в довіллі в дітей передшкільного віку засобом квест-гри».

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити роль квест-гри як засобу формування безпечної поведінки в довіллі у дітей передшкільного віку.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати наукові дослідження щодо визначення базових понять та складових дослідження.

2. Визначити ключові фактори формування у дітей передшкільного віку основ безпечної поведінки.

3. Здійснити аналіз ефективності використання квест-технологій за для формування у дітей передшкільного віку основ безпечної поведінки.

4. Створити дайджест квест-ігор задля формування у дітей передшкільного віку основ безпечної поведінки.

Об'єкт дослідження – формування безпечної поведінки в довіллі у дітей передшкільного віку.

Предмет дослідження – використання квест-гри як ефективного засобу формування безпечної поведінки в довіллі у дітей передшкільного віку.

Методи дослідження: *теоретичні:* огляд наукових досліджень з проблеми організації процесу формування у дітей передшкільного віку навичок безпечної поведінки у довіллі засобами квест-технологій, аналіз освітніх програм для закладів дошкільної освіти; *емпіричні:* спостереження, систематизація квест-ігор для формування основ безпечної поведінки у довіллі дітей передшкільного віку.

Практична значущість роботи полягає в тому, що матеріали, представлені в роботі, можуть бути використані вихователями ЗДО в їхній практичній діяльності при формуванні основ безпечної поведінки в довіллі в дітей передшкільного віку засобом квест-гри.

Апробація. Матеріали дослідження апробувалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-методичні засади наступності в освітньому процесі дошкільної та початкової освіти», яка проводилась в онлайн форматі на базі Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, 12 листопада 2024 року. Доповідь «Технологія використання квест-гри у формуванні основ безпечної поведінки в довіллі в дітей передшкільного віку».

Структура роботи: Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В ДОВКІЛЛІ У ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1 Концептуальні основи формування безпечної поведінки в довіллі у дітей передшкільного віку

Передшкільний вік в житті людини є одним з найважливіших періодів, коли у дитини формується розуміння таких понять, як безпечна поведінка та небезпека; розуміння здорового способу життя та необхідності його дотримання. Важливим завданням вихователя та батьків в цей період – розтлумачити дитині необхідність навичок безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях, в тому числі, коли виникає загроза отримання певних травм або наявності загрози життю чи здоров'ю дитини чи оточуючих.

Основи формування компетентності дитини вивчали багато дослідників. Так, основи формування компетентності дітей передшкільного віку в закладі дошкільної освіти висвітлені в працях А. Богуш, Р. Найди, Т. Поніманської та ін. Формуванням основ безпечної поведінки дошкільників визначені у працях І. Гладченко, Н. Бондаренко, Н. Семенюк тощо.

Так, наприклад, науковиця А. Богуш визначає поняття компетентність дітей раннього віку, як «комплексна характеристика особистості, яка поглинає в себе результати попереднього психічного розвитку, тобто знання, вміння, навички, креативність, ініціативність, самостійність, самооцінку та самоконтроль» [6, с. 54]. Відтак функціями практично-предметної компетентності можна вважати забезпечення адаптації дитини до середовища яке її оточує (навколишнього середовища) та сприяння самореалізації її як особистості.

Дослідниця І. Ящук спирається на да думку, що ефективність процесу формування практичної компетентності залежить від типу особистості її темпераменту [52].

Практична компетентність включає такі компоненти:

- набуття знань, формування умінь та навичок;
- уявлення про себе, усвідомлення свого «Я»;
- набутий життєвий досвід;
- досягнення у психічному розвитку;
- вибудована система цінностей;
- здатність об'єктивно оцінювати й переосмислювати життєві ситуації;
- стійкий духовно-моральний розвиток [47]

З вищевикладеного стає зрозуміло, що одним з основних завдань вихователя закладу дошкільної освіти є допомога дитині зрозуміти існування життєвих цінностей, сформувати знання про людину та суспільство, небезпеки, які можуть зустрітися на життєвому шляху та способи їх подолання. Також важливим елементом життєвої компетентності є формування у дітей основ з безпеки життєдіяльності.

Л. Карнаух і О. Авраменко спираються у своїх дослідження більше на практичну діяльність закладів дошкільної освіти, а саме спрямування на процес формування у дітей уявлень про природне довкілля і суспільство із залученням емоційного відгуку у дітей, але в обов'язково у створеному емоційно стабільному та комфортному освітньому середовищі. Одним із фактів їх дослідження є привернення уваги відсутності у дітей передшкільного віку уявлень про соціальне середовище та навичок адаптації до нього [22].

Такі вчені, як А. Богуш, І. Бех, Т. Зубок, Л. Грицюк, Л. Калуська, Л. Карнаух, О. Карпенко, О. Кононко, Н. Коцур, О. Крюковська, Л. Лохвицька, Л. Якименко досліджували питання БЖД – безпеки життєдіяльності дитини. Беручи їх праці до огляду, ми прийшли висновку, що формування безпечної поведінки дітей означає цілеспрямовану, та постійну діяльність педагогів у навчанні та формуванні у дітей сукупності знань про правила безпеки життєдіяльності, умінь щодо безпеки поводження з потенційно небезпечними предметами, також визначення мотивів що поведінки дитини [27].

Ознайомлення дітей дошкільного віку з особливостями безпечної поведінки – це складний процес, що включає в себе не лише передачу знань, а й формування у них усвідомленого ставлення до власних дій у різних ситуаціях. Для досягнення цієї мети важливо ознайомити дітей з різними аспектами безпеки, включаючи основні правила безпечної поведінки у буденному житті та в небезпечних ситуаціях.

Наприклад, діти повинні знати, як уникати потенційно небезпечних ситуацій на вулиці, вдома чи у закладі дошкільної освіти, а також як діяти, якщо вони потрапляють у такі ситуації. Це може включати правила безпечної переходу дороги, уникнення незнайомих предметів або осіб, а також пошук допомоги у дорослих, якщо потрібно.

Крім того, важливо розвивати у дітей емоційно-ціннісні орієнтири на безпеку, щоб вони могли адекватно реагувати на ризики навколишнього середовища. Це означає вміння розрізняти безпечні та небезпечні ситуації, розуміння важливості власного здоров'я та безпеки, а також уміння приймати рішення, які сприятимуть їхньому благополуччю та безпеці.

О. Сорочинська наголошує, що формування безпеки життєдіяльності має бути організовано як система роботи з дітьми, що включає в себе всі провідні форми діяльності дитини – гру, спілкування і предметно-практичну діяльність [46].

Тому, окрім цілеспрямованої роботи щодо навчання безпеки життєдіяльності, необхідно ще планувати це і в ході освітнього процесу у ЗДО, разом з залученням до цього процесу батьків засобами спільних заходів – походи, екскурсії, спортивних змагання тощо [2].

ЗДО є важливим компонентом у формуванні основ безпеки життєдіяльності дитини. Відповідно до ст. 11 Закону України «Про дошкільну освіту» заклад дошкільної освіти повинен створити безпечні та нешкідливі умови освітнього процесу для дітей, розпорядок дня, умови для фізичного розвитку і зміцнення здоров'я згідно санітарно-гігієнічних вимог та забезпечити їх дотримання; сформувати у дітей гігієнічні навички та основи

здорового способу життя, норми безпечної поведінки; сприяти збереженню та зміцненню здоров'я – розумовому, психологічному й фізичному розвитку дітей [18].

Отже, з вищевикладеного, можна підсумувати, що основні концептуальні підходи включають:

1. Усвідомлення ризиків: діти повинні розуміти, що є ризики в їхньому оточенні та як цих ризиків уникнути. Це включає розуміння потенційно небезпечних ситуацій та об'єктів.

2. Ознайомлення з правилами безпеки: діти знайомляться з основними правилами безпеки у різних сферах життя, таких як дорожні правила, правила поводження з побутовими предметами та правила особистої безпеки.

3. Створення безпечного середовища: важливо створити у дитячому оточенні безпечне та підтримуюче середовище, де діти відчують себе захищеними та можуть довіряти дорослим.

4. Природна цікавість та гра: використання цікавих ігор та активностей для навчання безпечної поведінки сприяє кращому засвоєнню знань та навичок.

Ці концептуальні основи допомагають створити цілісний підхід до формування безпечної поведінки у дітей передшкільного віку, забезпечуючи їхнє здоров'я, безпеку та благополуччя.

Таким чином, формування безпечної поведінки у дітей передшкільного віку базується на цілісному підході, що включає інтеграцію педагогічних, психологічних та соціальних підходів. Основою цієї діяльності є створення розвивального середовища, систематична робота, що охоплює всі види провідної діяльності дитини (гру, спілкування, трудову, предметно-практичну діяльність), а також врахування вікових та індивідуальних особливостей дошкільників. Концептуальними засадами є формування в дітей усвідомленого ставлення до безпеки, розвиток самостійності, здатності до аналізу та передбачення ризиків, що сприяє їхній успішній соціалізації та захищеності у реальному світі.

1.2. Особливості формування основ безпечної поведінки у дітей старшого дошкільного віку

Формування основ безпечної поведінки у дітей старшого дошкільного віку є важливою складовою їх всебічного розвитку та підготовки до шкільного життя. У цьому віці діти активно пізнають світ, але через обмежений життєвий досвід і недостатню обізнаність можуть втрапити у небезпечні ситуації. Саме тому важливо забезпечити системну роботу, що допоможе дошкільникам опанувати базові знання про безпеку, розвинути навички передбачення ризиків, а також виховати відповідне ставлення до власного життя та довкілля.

У освітній програмі «Українське дошкілля» завдання щодо безпеки життєдіяльності дошкільника окреслені в освітньому напрямі «Особистість дитини», таким чином:

- ознайомлювати дітей з правилами пожежної безпеки та дорожнього руху;
- формувати систему знання щодо безпечного поводження на природі;
- формувати навички обережного поводження в побуті та навички надання домедичної допомоги у разі травми;
- закріплювати правила спілкування зі сторонніми людьми;
- формувати систему знань про стихійні явища, їх ознаки і наслідки, та як себе поводити під час їх виникнення [41].

Діти старшого дошкільного віку є більш вразливими до випадків травмування, частіше можуть опинитись в небезпечних для життя та здоров'я ситуаціях. Для того, щоб уникнути таких випадків, малечі потрібно знати, як поводити себе безпечно в певних життєвих обставинах.

Щоб дитина могла належним чином освоїти початкові знання про себе, природний і соціальний світ, що оточує її, та була здатна приймати відповідальні рішення в різних життєвих ситуаціях, важливо проводити системну та цілеспрямовану роботу з формування навичок безпечної поведінки в дитячому середовищі. Цей процес передбачає розуміння дитиною

загроз, з якими вона може зіткнутися, і набуття навичок, що допоможуть їй уникнути потенційних небезпек.

Від самого народження допитливість та активність дитини у пізнанні навколишнього світу підтримуються дорослими, однак, на жаль, інколи ці якості можуть призвести до небезпеки. Дослідники Г. Беленька, С. Васильєва, Н. Гавриш, розглядають дошкільний вік як найсприятливіший для виховання особистої безпеки, оскільки в цьому віці діти легко запам'ятовують правила та суворо їх дотримуються [51]. Психологічна особливість дитячого мислення полягає у прагненні до логічності та послідовності, тому дотримання визначених норм і правил стає для них особливо важливим.

Головною метою формування безпечної поведінки в дитячому середовищі є стимулювання розвитку у дітей самостійності та відповідальності. Це означає, що безпека – це не лише знання правил, а й уміння правильно реагувати на різноманітні обставини, зберігати здоров'я та захищати себе та оточуючих. Психологічний підхід до виховання безпечної поведінки у дітей передбачає створення позитивного та стимулюючого середовища, де кожен успіх у дотриманні правил безпеки підкріплюється позитивною похвалою та підтримкою.

Для дієвого та прогресивного формування у дітей навичок безпечної поведінки педагогам слід дотримуватися в роботі певних принципів, а саме:

- забезпечення гігієнічних норм і здорове функціонування аналізаторів та психофізіологічних процесів організму дитини. Хвора дитина або дитина яка емоційна перевантажена, стомлена це дитина у якої вже спростерігається порушення психофізіологічних процесів. Під час таких порушень дитина неуважна, у неї знижується нервова стабільність та рухова активність, виникає мимовільність уваги, що негативно позначається на реакції в разі небезпеки;

- забезпечення поєднання та інтеграції життєдіяльності дитини з середовищем, що оточує – предметним, соціальним, природним та соціальною ситуацією розвитку яка і є поєднаннями спілкування з дорослим та

середовища у якому перебуває дитина. Адже не тільки довкілля як явище впливає, а також впливають дорослі – їх відношення до дитини;

- гармонійна організація життя у закладі дошкільної освіти і вдома – дотримання режиму дня ;
- своєчасне усунення негативних впливів на життєдіяльність дитини та її наслідків; надання своєчасної допомоги;
- забезпечення педагогіки партнерства – спільна діяльність закладу освіти та батьків у формуванні безпечної поведінки дітей [38, с. 15].

Вищезазначені принципи вказують на необхідність виокремлення певних способів формування безпечної поведінки у дітей дошкільного віку.

Як зазначає Н. Нечипорук у своїй статті «Організація роботи щодо безпеки життєдіяльності дітей відповідно до БКДО, освітню діяльність з дітьми рекомендовано здійснювати в три етапи:

1. Підготовчий етап має на меті нагромадження та узагальнення знань та вражень про небезпеку, з якою дитина може стикатись кожен день у навколишньому середовищі. Слід використовувати низку форм і методів таких, як екскурсії, спостереження, цільові прогулянки, читання творів художньої літератури, розглядання ілюстрацій, перегляд відеофільмів, мультфільмів тощо.

2. Основний етап, цілеспрямована діяльність яка направлена на формування конкретної системи уявлень, навичок та вмінь безпечної поведінки. Слід використовувати види ігор з елементами безпеки життєдіяльності, бесіди, складання описових та творчих розповідей дітьми, розучування вправ, віршів, виконання трудових доручень тощо.

3. Практичний етап, спрямованість на використання набутої раніше системи знань, умінь навичок та досвіду у практичному житті. Слід використовувати низку форм і методів таких, як розв'язання проблемних ситуацій, творчих завдань, створення образів за допомогою різних засобів, пошуково-дослідницька діяльність, проведення свят, розваг, змагань, конкурсів тощо [37].

У науковій статті «Аспекти формування досвіду безпечної поведінки у дітей старшого дошкільного віку» виокремлені способи, які допомагають дітям дошкільного віку формувати відчуття безпеки:

1. Прив'язаність: для дітей старшого дошкільного віку є важливим момент відчуття безпеки поряд с батьками та вихователями, відчуття здорової прив'язаності до дорослих – коли дитина може почувати себе поряд з дорослими у безпеці але і без них також спокійно себе поводить. Цей спосіб дозволяє дитини формувати зону найближчих людей, і розуміти що вона захищена не залежно від того небезпека є безпосередньою чи може відбутись найближчим часом, тобто у дитини є почуття захищеності у цьому світі.

2. Рутинність та передбачуваність: емоційна стабільність та почуття безпеки також обумовлює кожнодений розпорядок дня. Коли дитина розмує, що і коли має відбутись, у якому місці та які там люди. Тобто усвідомлення відсутності чужих дорослих. У дитина у правильним розпорядком дня відсутні стреси та немає тривожного стану невизначеності.

3. Фізичний комфорт: фізичний контакт, такий як обійми та інші форми фізичного дотику, можуть допомогти дітям старшого дошкільного віку почуватися безпечно. Це допомагає дитині відчути любов, підтримку та зв'язок з батьками та близькими людьми.

4. Емоційна підтримка: дитина дошкільного віку так само як і доросла людина потребує емоційного підтримки від близьких людей, у випадку дитини дошкільного віку це батьки, вихователі і по можливості тренер. Дитина розуміє, що вона може поділитись усіма своїми переживаннями за день, і її вислухають.

5. Безпечне середовище: комфортне, відоме дитини середовище є основою для почуття спокою та захищеності. Таке середовище створюють вихователі у закладі дошкільної освіти, а батьки вдома, і у такому середовищі можна навчати старших дошкільників правил безпеки та сприяти формуванню позитивного ставлення до навколишнього середовища [46].

Формування навичок безпечної поведінки у дітей дошкільного віку – це процес, який може відбуватися через різноманітні методи та підходи. Одним з ефективних засобів є використання ігор. Ігри не лише захоплюють увагу дітей, але й допомагають їм вивчати правила безпеки та розвивати практичні навички безпечної поведінки у різних ситуаціях.

Наприклад, дитина може брати участь у рольових іграх, де вона відтворює різні сценарії, що відображають реальні життєві ситуації. Це може бути ситуація на дорозі, дома чи на ігровому майданчику. Через такі ігри діти отримують можливість практикувати правильну реакцію на різні випадки та вчаться, як діяти безпечно.

Крім того, ігрові форми навчання можуть включати конструктивні ігри, де діти будують різні моделі чи конструкції, що вимагають дотримання певних правил безпеки. Наприклад, побудова мініатюрного міста чи майданчика з використанням конструктора може стати можливістю обговорити правила безпечної поведінки у громадських місцях або на вулиці.

Метод обговорення також є важливим. Відкрите обговорення питань безпеки дозволяє дітям висловлювати свої думки та ставити запитання. Це допомагає дітям краще зрозуміти, чому деякі правила є важливими та як вони можуть захистити себе.

Використання методу демонстрації є ефективним у формуванні навичок безпечної поведінки у старших дошкільників, оскільки цей підхід дозволяє їм спостерігати за імітацією правильної поведінки, яку демонструють дорослі або інші діти. Батьки та вихователі можуть показати дітям, як вірно діяти у різних ситуаціях, таких як вихід з будинку, поводження з обігрівачами чи зустріч з тваринами.

Метод моделювання також важливий у формуванні навичок безпечної поведінки. Діти можуть навчитися безпечному поводженню, спостерігаючи за іншими людьми, які демонструють правильну поведінку в різних ситуаціях. Цей підхід допомагає дітям розуміти, які дії є вірними, а які – неправильними.

Також виділяють і інші методи для формування основ безпечної поведінки дошкільна, це метод повторення та позитивного підкріплення.

Важливо пам'ятати, що навчання безпечної поведінки повинно стати постійним процесом, який інтегрується у повсякденне життя дитини та постійно підтримується батьками, вихователями та іншими дорослими, які оточують малюка.

Таким чином, формування основ безпечної поведінки у старших дошкільників вимагає врахування їхніх вікових характеристик, рівня пізнавальної активності та емоційної чутливості. Ефективність цієї роботи залежить від інтеграції безпекового навчання у всі види діяльності дітей, зокрема в ігрову, пізнавальну та предметно-практичну. Важливу роль відіграють використання сучасних методів, таких як ігрові форми навчання, інтерактивні заняття та проблемно-пошукові завдання, що забезпечують стійке засвоєння знань і розвиток навичок безпечної поведінки. Системність і послідовність роботи у цьому напрямку сприяють формуванню у дошкільників усвідомленого і відповідного ставлення до безпеки, що закладає основу для їхнього гармонійного розвитку і соціалізації.

1.3. Педагогічна модель формування основ безпечної поведінки в довкіллі у дітей шостого року життя засобом квест-гри

Освіта щодо безпеки в дитячому віці відіграє ключову роль у формуванні поведінкових навичок, які забезпечують безпеку та захист дітей у різних ситуаціях. Особливо важливо вчасно оволодіти цими навичками у дітей шостого року життя, коли вони активно досліджують світ навколо себе. У цьому контексті застосування педагогічної моделі через квест-гру може виявитися не лише цікавим, але й ефективним методом формування безпечної поведінки.

У педагогічній науці поняття «квест» визначається як технологія, метод чи форма організації дослідницької діяльності, для виконання якої вихованці здійснюють пошук інформації, аналізують, систематизують її та виконують певні завдання [50].

Головна перевага квест-ігор полягає в тому, що вони організовуються у вигляді захопливої інтерактивної діяльності, яка стимулює не лише мовленнєві, пізнавальні і розумові процеси учасників, але і сприяє розвитку творчого мислення та емоційного інтелекту. Кожен етап гри ретельно готується таким чином, щоб відповідати віковим особливостям дітей та враховувати тематику, з якою потрібно ознайомити малечу. Додатково, гра включає в себе не лише завдання, пов'язані з освітньою програмою, але й елементи взаємодії, що сприяють розвитку соціальних навичок та встановленню дружніх зв'язків серед вихованців. Наприклад, учасники можуть спільно вирішувати складні завдання, розв'язувати проблеми та взаємодіяти під час опрацювання завдань, що сприяє формуванню ініціативності та розвитку згуртованості колективу.

У сучасній педагогіці найчастіше використовують такі види квестів:

- лінійний – завдання потрібно розв'язувати одне за одним; гравці рухаються за заздалегідь спланованим маршрутом;

- штурмовий – гравці отримують завдання, підказки до його виконання, але спосіб розв’язання та маршрут обирають самостійно;
- коловий – маршрут має колову структуру. У цьому виді квесту беруть участь, як правило, кілька команд, що стартують із різних позицій і рухаються до фінішу кожна за власним маршрутом [45, с. 139].

Для дітей дошкільного віку найкращім та найлегшим в сприйнятті є саме лінійний вид квесту. Маршрут в ньому заздалегідь спланований та діти не відволікаються на обрання єдиного маршруту, а, отже, вся їх увага зосереджується на вирішенні конкретного завдання.

Під час освітньої діяльності на вихователя закладу дошкільної освіти покладаються завдання щодо реалізації Базового компонента дошкільної освіти з питань формування здоров’язбережувальної компетентності дошкільника:

1. спрямовувати освітній процес на досягнення результату щодо формування у вихованців здоров’язбережувальної компетентності відповідно до змісту освітніх напрямів БКДО;
2. здійснювати організацію освітнього процесу в умовах безпечного проведення певних видів діяльності, дотримання вимог безпеки під час проведення та після закінчення діяльності з дітьми, знання та володіння навичками дій в аварійних ситуаціях;
3. передбачати в різних видах діяльності (ігровій, руховій, спортивно-масовій, трудовій, природничій, предметно-практичній, образотворчій, музичній, театральній, сенсорно-пізнавальній, соціокультурній тощо) педагогічні ситуації, що ознайомлюють із правилами та формують у дітей навички безпечної поведінки;
4. використовувати сучасні медіазасоби (картини, буклети, відеофільми, мультфільми, фото, художні твори, слайди, Інтернет, книги тощо), доречні методи та прийоми з метою унаочнення важливих вимог та правил безпеки життєдіяльності;

5. забезпечувати закріплення набутих навичок і формувати в дошкільників ціннісне ставлення до свого життя та здоров'я, бережливе ставлення до життя та здоров'я інших людей, а також природного і предметного довкілля;

6. запобігати та не допускати використання в освітньому просторі закладу дошкільної освіти медіатекстів (плакатів, книг, ігор, іграшок, фотографій, фільмів, художніх творів, картин, картинок, драматизацій, музичних творів тощо), що можуть викликати в дітей агресивні стани, прояви жорстокості, гніву, дратівливості, страхів;

7. проводити відповідну роботу з батьками щодо недопущення в житті родини ситуацій, які викликають у дітей агресивні стани, прояви жорстокості, гніву, дратівливості, страхів тощо;

8. обмежувати відповідно до санітарних норм користування дітьми комп'ютерними приладами, цифровими ресурсами (не триваліше 10–15 хвилин), пам'ятати, що екранні засоби як розвивають дитину, так і наносять шкоду її здоров'ю, якщо порушуються вимоги безпеки користування;

9. здійснювати діагностування, аналіз, моніторинг щодо формування безпеки життєдіяльності як складової здоров'язбережувальної компетентності дошкільника;

10. сприяти проявам позитивного прикладу батьків, педагогічних працівників, громадськості та об'єднанню зусиль усіх учасників освітнього процесу на формування в дітей дошкільного віку навичок безпеки життєдіяльності [51, с. 25–26].

Механізм контролю емоцій, який забезпечує безпечну поведінку дітей, активується через гру, спілкування та практичну діяльність. Один з ключових аспектів педагогічних умов формування навичок безпечної поведінки дітей – це відбір відповідного змісту та структури навчального матеріалу.

Для дошкільників є важкими питання ухвалення правильних рішень в небезпечних ситуаціях, тому вихователі повинні формувати таку поведінку за допомогою:

- вивчення правил безпеки;
- формуванні знань про небезпеки, які можуть оточувати (на вулиці, під час спілкування з незнайомцями, вдома тощо), дитину в реальному житті;
- вихованні дітей у дусі дотриманні правил безпечної поведінки у різних життєвих ситуаціях;
- розвинути у дітей навички самостійного прийняття рішень;
- навчання дітей передбачати наслідки свої дій;
- формування безпечного і здорового способу життя дошкільників.

Слід пам'ятати, що взаємодія між дітьми і дорослими, яка включає спілкування, контакти і спільну діяльність з батьками та педагогами, має велике значення для створення ефективних мотивів у дітей та нагромадження життєвого досвіду на ранніх етапах життя. Постійне участь у спільних заняттях з дорослими не лише задовольняє емоційні потреби дітей, але й сприяє розвитку навичок обережного та безпечного поводження з предметами побуту, сприяючи формуванню навичок безпечної поведінки, саме тому для проведення заходів слід залучати не лише дітей, а і їх батьків.

При формуванні ідеї механізму емоційної регуляції безпечної поведінки дітей потрібно враховувати такі риси дітей, як: підвищену рухову активність; високий рівень допитливості та намагання бути самостійними; підвищену емоційність; довірливість; легку навіюваність та ін. Типовим для дітей шостого року життя є використання емоційно-образного мислення, тому потрібно організувати навчальне середовище, в якому проявлятимуться емоційні реакції. Розпочинати формування компетентності безпечної поведінки дитини потрібно з виховання переконання, що здоров'я і життя є її базовими цінностями [20, с. 50–51].

Далі в процесі формування компетентності щодо безпечної поведінки у дітей дошкільного віку важливим етапом буде набуття досвіду. Цей етап передбачає поступове збагачення їхнього життєвого досвіду через взаємодію з оточуючим середовищем. Під час гри, спілкування та взаємодії з предметами

оточення діти вчаться розпізнавати потенційні небезпеки та реагувати на них відповідним чином.

Важливо зрозуміти, що постійний контакт з різноманітними ситуаціями ризику сприяє формуванню у дітей рефлексивних дій і стратегій безпечної поведінки. Наприклад, через ігрові ситуації діти вчаться, як реагувати на небезпеку або як уникати її, розвиваючи свою здатність аналізувати та приймати рішення у важливих ситуаціях.

Мотивація до безпечної поведінки постає як результат усвідомлення важливості безпеки для збереження власного життя та здоров'я. Ця свідомість стимулює дітей до активної участі в різних вправах та ситуаціях, спрямованих на навчання безпечному способу життя.

Наступне педагогічне завдання полягає у формуванні в дітей умінь емоційно передбачувати наслідки поведінки в нетипових життєвих ситуаціях. Емоційне передбачення наслідків буде ефективним, якщо дитина скористається еталонами безпечних дій, а стимулом буде потреба зміни негативної модальності емоцій на позитивну. Набутий дитиною дошкільного віку досвід емоційно-ціннісного реагування на нетипові життєві ситуації виконуватиме функцію педагогічної умови для подальшого формування пізнавального інтересу у школярів закладів середньої освіти. Він сприятиме поступовому розвитку основ аналітично-синтетичного мислення з основ безпеки життєдіяльності, поглиблюватиме усвідомлення цінності власного здоров'я і життя в системі ціннісних орієнтацій [20, с. 51].

Отже, на основі аналізу різноманітних педагогічних підходів розроблено модель формування основної безпечної поведінки в дошкільній у дітей шостого року життя засобом квест-гри.

Формування основ безпечної поведінки у дітей є завданням дошкільної педагогіки, після чого безпека – це базова складова гармонійного розвитку особистості. Особливо важливо починати навчання дітей безпечним звичкам з раннього віку, після чого в цей період формуються основи свідомості, реакції на зовнішні загрози та самостійне оцінювання ситуацій. Одним із сучасних і

ефективних методів є квест-гри – інтерактивні заходи, які заохочують дітей до активної участі в освітньому процесі.

Мета педагогічної моделі – формування у дітей передшкільного віку основ безпечної поведінки через гру, що дозволяє активно залучити дітей до навчання, забезпечуючи їм інтерес та доступне забезпечення важливих норм безпеки.

Завдання моделі:

1. Формувати у дітей уявлення про безпечні та небезпечні ситуації в повсякденному житті.
2. Розвивати навички орієнтації в різних небезпечних ситуаціях.
3. Виховувати здатність приймати правильні рішення щодо своєї безпеки.
4. Залучати дітей до активної діяльності, що сприяє глибшому засвоєнню інформації.
5. Розвивати вміння працювати в групі, проявляти відповідальність та ініціативу.

Принципи моделі:

1. Ігровий підхід. Квест-гра є засобом активного навчання, що враховує інтереси та вікові особливості дітей, сприяє розвитку емоційної залученості та мотивації до навчання.
2. Доступність і простота. Завдання повинно бути простими, зрозумілими для дітей передшкільного віку та розроблені з урахуванням їх когнітивного розвитку.
3. Навчання через досвід. Діти повинні мати змогу на практиці проявити свої знання про безпеку, виконуючи завдання та розв'язуючи ситуаційні задачі.
4. Робота в команді. Взаємодія між успіхом розвитку комунікативних навичок, а також відповідає за спільні досягнення цілей.

Етапи реалізації педагогічної моделі:

1. Підготовчий етап:

Ознайомлення з темою безпеки. Діти в ігровій формі знайомляться з основними поняттями безпеки – небезпека, обережність, допомога, заборона.

Підготовка квест-завдань. Створення цікавих ілюстрацій або сценаріїв, що вирізняють різноманітні ситуації (наприклад, пожежа, небезпека на дорозі, знайомство з першою допомогою).

Підготовка матеріалів. Діти можуть працювати з картками, моделями, іграми, які допомагають візуалізувати небезпечні ситуації.

2. Основний етап:

Розподіл на команди. Діти поділяються на невеликі групи, які будуть сприяти розвитку навичок співпраці.

Запуск квест-гри. Діти отримують додаткові різноманітні завдання на кожній зі «станцій», пов'язані з конкретними аспектами безпеки. наприклад:

- Станція «Пожежна безпека» – завдання на те, як правильно діяти під час пожежі.
- Станція «Безпека на дорозі» – знання правил дорожнього руху та поведінки пішохода.
- Станція «Перша допомога» – прості вправи, які імітують надання першої допомоги (за допомогою іграшок або манекенів).

Обговорення і рефлексія. Після виконання завдань діти збираються разом і обговорюють свої дії, аналізують, чому вони так вирішили діяти в тій чи іншій ситуації.

3. Заключний етап:

Оцінка результатів. Кожній команді надаються позитивні оцінки, а також оголошуються переможці (за бажанням, нагородження можна організувати у вигляді сертифікатів або медалей).

Закріплення знань. Підсумок гри через спільне повторення правил безпеки. Можна провести фінальну вправу або рольову гру, де діти демонструють, як вони можуть набути знань у реальному житті.

Методи та прийоми:

- ігрові технології: квест-ігри, рольові ігри, загадки, інтерактивні вправи.
- метод ситуаційного навчання: створення реалістичних ситуацій, де діти повинні обирати варіанти дій.
- робота з картками, наслідками: візуалізація небезпечних ситуацій.
- аналіз помилок та обговорення: стимулювання дітей до самостійного осмислення дій у критичних ситуаціях.

Очікувані результати: покращення знань і навичок безпечної поведінки у дітей; засвоєння основних принципів безпеки у повсякденному житті; розвиток вміння приймати рішення та оцінювати ризики в різних ситуаціях; активізація групової діяльності, розвиток комунікаційних і соціальних навичок.

Таким чином, використання квест-гри як методу навчання безпеки в дошкільному віці є ефективним підходом, що забезпечує активну участь дітей у процесі пізнання важливих аспектів безпеки. Такий підхід допомагає не лише засвоїти знання, а й сприяє формуванню у дітей правильних моделей поведінки в умовах реального світу. Набуття досвіду через ігрові, спільні та практичні ситуації стане важливим кроком у формуванні у дітей навичок безпечної поведінки, що забезпечить їм здатність ефективно реагувати на небезпеку та захищати своє здоров'я.

Висновки до розділу 1

У сучасному суспільстві зростає кількість потенційних небезпек, з якими людина стикається у повсякденному житті. До таких небезпек можна віднести технологічні аварії, екологічні проблеми, соціальні конфлікти тощо. Відповідно до цього, зростає і необхідність в навчанні суспільства ефективно мінімізувати негативні наслідки цих ризиків для власної безпеки та благополуччя.

Розкрито, що науковці та педагоги з галузі дошкільної освіти активно працюють над розробкою та впровадженням ефективних програм формування безпечної поведінки у дітей. Вони досліджують найефективніші методи

навчання та виховання, щоб забезпечити оптимальний розвиток умінь та навичок дітей у сфері безпеки. Їхні наукові дослідження та практичний досвід регулярно публікуються в наукових та педагогічних виданнях, сприяючи подальшому зростанню якості виховання та розвитку дітей у цьому напрямку.

Формування безпечного способу життя в дітей є важливою складовою їхнього розвитку. Цей процес потребує систематичної та комплексної роботи, яка охоплює всі аспекти дитячої активності. Перш за все, це включає в себе вивчення правил безпеки та методів уникнення ризиків у різних сферах життя, таких як дорожній рух, поводження з небезпечними предметами, пожежна безпека та інші аспекти.

Крім того, формування безпечного способу життя в дітей відбувається через різноманітні види діяльності. Наприклад, гра важлива як засіб відтворення та закріплення знань та навичок. Під час гри діти можуть відчувати себе в різних ролях та ситуаціях, де вони повинні вирішувати різноманітні завдання, включаючи ті, що стосуються безпеки.

Також враховано значення спілкування та спільної діяльності для формування безпечних побутових навичок. Під час спільної діяльності з іншими дітьми та дорослими, дошкільники вчаться співпраці, ефективному комунікуванню та взаємодопомозі, що сприяє уникненню ризиків та забезпечує загальний розвиток безпечних звичок.

Визначено, що формування навичок безпечної поведінки у дітей дошкільного віку – це процес, який може відбуватися через різноманітні методи та підходи. Одним з найефективніших методів виховання є застосування ігрових технологій в дитячому середовищі.

За допомогою гри дитина краще сприймає інформацію, вчиться вирішувати різноманітні складнощі, які можуть виникнути під час виконання певних завдань. Формує знання про безпечну поведінку та вчиться приймати відповідальні рішення.

Обґрунтовано, що у педагогічній науці поняття «квест» визначається як технологія, метод чи форма організації дослідницької діяльності, для

виконання якої вихованці здійснюють пошук інформації, аналізують, систематизують її та виконують певні завдання. Квест-ігри – це захоплюючі пригодницькі ігри, що не лише розважають, але й активно сприяють розвитку дитячого інтелекту та навичок. Ці ігри створюють унікальні можливості для активного пізнання та вивчення навколишнього світу. Дозволяючи дітям розгадувати загадки, шукати відповіді на питання, виконувати завдання та розв'язувати проблеми, квести активізують їх творче мислення та критичний аналіз.

Доведено, що квест-ігри є не лише захоплюючими ігровими заняттями, але й потужним інструментом для розвитку різноманітних аспектів особистості дитини, що сприяє її загальному зростанню та самореалізації.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ КВЕСТ-ІГОР В ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Аналіз практичного досвіду закладів дошкільної освіти щодо використання квест-технологій в освітньому процесі

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив виявити, що традиційні підходи роботи з сучасними дітьми не завжди ефективні. Сучасна педагогіка пропонує нам перенести акценти з пасивної моделі навчання (дитина виступає в ролі «об'єкта», просто слухає і дивиться) на активну (дитина виступає «суб'єктом» навчання, тобто працює самостійно, виконує творчі завдання) і інтерактивну (дитина взаємодіє з іншими учасниками освітнього процесу) [26, с. 5].

У сучасному світі виховання та освіти дітей передшкільного віку надається все більше уваги використанню інноваційних методик та технологій. Однією з таких технологій є квест-методика, яка набуває все більшої популярності в закладах дошкільної освіти. Це ефективний і цікавий спосіб організації освітнього процесу, який сприяє активному включенню дітей у процес вивчення та розвитку їхніх здібностей. У цьому контексті важливим стає аналіз практичного досвіду закладів дошкільної освіти у використанні квест-технологій в освітньому процесі.

Результативне впровадження квест-технології в освіті почалось у кінці ХХ століття, коли професор університету Б. Додж запропонував послуговуватись у процесі навчання пошуковою системою, де окреслено віднайдення рішень поставленого завдання з проходженням різноманітних осередків, у кожному з яких слід було виконати якусь дію або знайти ключ для виходу на подальший рівень. Ю. Кулінка наголошує, що квест-технологія на той час обмежувалася навіть не пошуками логічного рішення, а була покликана зацікавлювати дитину, продукуючи процес, схожий на гру. Саме ігри й слугували розвитку такого напрямку в педагогіці [28, с. 403].

Аналіз різноманітних джерел, таких як науково-методичні публікації, дослідження в Інтернеті та спостереження за дітьми в закладах дошкільної освіти, виявив тенденцію зростаючого інтересу до пригодницьких та ігрових «квестів» серед дошкільнят. Це підтверджується динамічним зростанням популярності таких форматів в останні кілька років.

Згідно проведеного аналізу, найбільш перспективним і привабливим для дітей передшкільного віку є квест-ігри, які адаптовані до їхніх потреб і інтересів. Вони мають враховувати особливості ментального розвитку дітей цього вікового періоду та стимулювати їхню активність. Такі квест-ігри повинні бути спрямовані на розвиток ключових навичок, таких як комунікація, співпраця, розв'язання проблем та креативне мислення.

Ідея використання квест-гри в дошкільній освіті має великий потенціал для стимулювання розвитку дітей у всіх аспектах: від пізнавального до соціального. Це може стати не лише ефективним методом навчання, але й цікавою формою виховання, яка відкриває нові можливості для кожної дитини.

На думку Ю. Кулінки [29] та К. Суятинової [49] та ін. під час застосування квест-технології діти проходять повний цикл мотивації від уваги до задоволення, знайомляться з автентичним матеріалом, який дозволяє вихованцям досліджувати, обговорювати й усвідомлено будувати нові концепції і відносини в контексті проблем реального світу, створюючи проекти, що мають практичну значимість.

Під час підготовки даного розділу, за основу було взято практичні дослідження, які висвітлені у наукових працях: «Квест-технологія як ефективна форма організації освітньої діяльності дошкільників», авторського колективу Запорізького ЗДО № 145 [34] та науковій роботі Г. Лебідь «Формування готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в НУШ засобами квест-технології» [30].

Так, в першому випадку досвід використання квест-ігор було проведено у ЗДО (ясла-садку) комбінованого типу № 145 «Дружна сімейка» Запорізької

міської ради Запорізької області для дітей віком від 1 року 6 місяців до 6 (7) років.

Оцінювання результатів освітнього процесу у ЗДО здійснюється тричі на рік (вересень, грудень, травень) за двома напрямками: виконання вимог програми та Базового компоненту дошкільної освіти [26, с. 15]. Аналіз проводився з вересня 2014 року по листопад 2017 року та показав, що запропоновані педагогічні умови та спільні зусилля колективу дошкільного закладу успішно сприяли впровадженню квест-ігор у виховний процес.

Діти розвивають навички ефективного спілкування, сприймання та висловлення ідей. Вони удосконалюють мовленнєву взаємодію, збагачують пам'ять, розвивають мислення, увагу та уяву. Процес сприяє формуванню позитивного ставлення до оточуючого світу, інших людей і себе, а також до своїх однолітків. Діти навчаються висловлювати свої погляди, вміло відстоювати свою точку зору, взаємодіяти з дорослими з розумом і доброзичливістю. Вони відчувають себе вільними від страху перед помилками і вміють застосовувати знання та методи, які вони засвоїли, для розв'язання нових завдань. Крім того, малюки набувають навичок планування дій для досягнення конкретної мети і успішно вирішують завдання, відповідні їхньому віку.

Також в висновках до дослідження зазначено, що впровадження в освітній процес квест-технології сприяло:

- всебічному розвитку дітей з різних напрямків (фізичній, пізнавальній, соціально-комунікативній);
- створенню позитивного емоційного настрою;
- розвитку соціально-комунікативних якостей шляхом колективного вирішення загальних завдань;
- діям в команді, а не поодиноці;
- спонуканню до пізнавально-дослідницької діяльності шляхом вирішення проблемних ситуацій;
- розвитку уважності і сміливості;

- забезпеченню інтеграції змісту різних освітніх областей [26, с. 25].

Для наукової роботи Г. Лебідь «Формування готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в НУШ засобами квест-технології» була сформована творча група з представників закладів дошкільної освіти Миколаївської області, які були готові впроваджувати та удосконалювати виховання дітей за допомогою засобів квест-гри. Робота проводилась з 2019 по 2022 рік. У 2020–2022 роках роботу сфокусовано на дослідженні питання щодо використання квест-технології для розвитку базових якостей особистості дошкільника [30, с. 57].

Учасники творчої групи на регіональному рівні спільно розробляли та впроваджували квест-ігри для різних аудиторій, включаючи вихователів, музичних керівників, батьків та дітей. Вони презентували приклади попередньо проведених квестів, які демонстрували процес розробки квест-ігор, включаючи визначення кількості зупинок, створення дизайну та оформлення карток з завданнями, способи передачі інформації про завдання (відкритим або закритим методом), методи перевірки виконання завдань, використання ілюстрацій, визначення переможців та організацію нагородження.

Участь у квест-іграх дала змогу батькам практично засвоїти форми та методи дії на дітей, що дають позитивний результат в освітньому процесі, зрозуміти, що вдається легко, а в чому вони можуть потребувати допомоги. Наймолодші учасники заходу були в захваті від такої форми роботи. Постійний рух, динаміка, гра та ще й з найріднішими дорослими [30, с. 58].

Учасники обласної творчої групи вклали значні зусилля у створення різноманітних квестів, спрямованих на розвиток дітей різного віку. Кожен квест був ретельно розроблений з урахуванням вікових особливостей та педагогічних потреб учасників. Під час проведення квест-ігор, діти були активно залучені до розвитку своїх здібностей та навичок, таких як логічне мислення, комунікативність, творчість і співпраця. Кожне завдання квесту мало свою важливу роль у формуванні цілісного виховного досвіду дітей. Під

керівництвом дорослих, які виступали організаторами, діти вчилися працювати у команді, ділити відповідальність та вирішувати проблеми разом. Така співпраця сприяла формуванню в них навичок самостійності та впевненості у власних силах. У результаті, кожен учасник квесту не лише отримав задоволення від гри, але й збагатив свій досвід та навички, що сприятимуть його подальшому розвитку.

Отже, широке і успішне впровадження новаторських методів в освітній процес сприяє підвищенню його якості, залученню інтересу дітей та вихователів, та є ключовим кроком у реформуванні традиційної освітньої системи в умовах глобалізації.

2.2. Технологія використання квест-гри для формування основ безпечної поведінки в дошкільній у дітей передшкільного віку

Використання квест-ігор для формування безпечної поведінки в дітей передшкільного віку є не лише цікавим, але й ефективним підходом у сучасній педагогіці. Квест-ігри дозволяють створити захоплююче середовище, де діти залучаються до активної діяльності, вивчають нові знання та навички.

Під час квестів малюки отримують можливість взяти участь у різноманітних завданнях та пригодницьких викликах, пов'язаних з навколишнім середовищем. Наприклад, вони можуть вивчати правила дорожнього руху, виконуючи роль переходу через дорогу, або вчитися безпечно поводитися з побутовими предметами, шукаючи різні загадки та розгадуючи головоломки. Такий підхід допомагає дітям засвоювати знання та уміння в природній та цікавій для них формі, що позитивно впливає на їхню мотивацію та запам'ятовування.

Крім того, квест-ігри стимулюють розвиток різних когнітивних функцій, таких як логічне мислення, увага, концентрація та розв'язання проблем. Діти

вчатися аналізувати ситуації, приймати швидкі та обдумані рішення, що важливо для формування навичок самостійності та впевненості в своїх діях.

Квест-ігри відкривають широкі можливості для активного та цікавого вивчення безпечної поведінки у дітей передшкільного віку, сприяючи їхньому всебічному розвитку та підготовці до життя у сучасному світі.

Таку гру можна проводити як в приміщенні, так і надворі. Квест – це командна гра. Ідея гри проста – команди виконують різні завдання. Але особливість такої організації полягає в тому, що, виконавши одне завдання, діти отримують підказку до виконання наступного, що є ефективним засобом підсилення рухової активності і мотиваційної готовності до пізнання та дослідження [24].

Під час підготовки до виконання завдань вихователь повинен врахувати такі принципи організації освітньої діяльності щодо формувань основ безпечної поведінки :

- принцип системності – цілісне бачення та системна реалізація завдань безпеки життєдіяльності в усіх напрямках освітнього процесу з дітьми;
- принцип урахування умов місцевості – різний досвід взаємодії з навколишнім середовищем у селі, місті, формування власного досвіду про джерела небезпеки;
- принцип ампліфікації – оптимальне використання дорослими можливостей кожного вікового етапу для повноцінного особистісного розвитку дошкільника;
- принцип концентричності – інформація, яку дають дітям у ранньому віці, постійно розширюється та ускладнюється;
- принцип інтеграції – опанування правил безпечної поведінки, як самостійно дитиною, так і вивчення їх організовано під час інтеграції завдань різних форм освітнього процесу;
- принцип наступності у взаємодії всіх учасників освітнього процесу (дитина – дошкільний заклад – сім'я) [23, с. 9–10].

Зважаючи на вікові особливості дітей в ЗДО доцільно проводити лінійні квести. Вони можуть містити різні завдання

- інтелектуальні – ребуси, головоломки, загадки, шифрування;
- рухові – біг на швидкість, стрибки у висоту, проходження лабіринту;
- творчі – малювання карти, складання віршів, співання пісень, тощо

[33, с. 2].

Також слід виділити основні критерії якості квест-гри, які зазначаються в методичних рекомендаціях «Квест-гра, як сучасна інноваційна форма взаємодії між суб'єктами освітнього процесу у позашкільлі», а саме:

1. Безпека для учасників;
2. Оригінальність;
3. Логічність;
4. Цілісність;
5. Підпорядкованість певному сюжету, а не тільки темі;
6. Створення атмосфери ігрового простору [29].

Для того, щоб квест був не лише цікавим для дітей, а й мав відповідний результат, вихователю слід дотримуватись алгоритму його проведення:

1. Організаційно-підготовчий етап;
2. Реалізація квесту;
3. Заключний етап [48, с. 4].

Організаційно-підготовчий етап включає в себе:

1. Визначення навчальних потреб дошкільнят: на цьому етапі слід звернути увагу на інтереси дошкільнят та необхідності поглиблення в певні теми, які раніше проходили;

2. Окреслення теми, мети, типу квесту: тут вихователю слід звернути увагу на більш важкі в засвоєнні теми, в ігровій діяльності дітям буде легше засвоїти такі знання;

3. Вибір сюжету і визначення кола завдань сприяє розвитку цікавості. Завдання мають передбачати пошук. Дітям вони пропонуються в незвичайній

формі – загадки, зашифровані послання. Сюжет має бути цікавим, заплутаним і непередбачуваним;

4. Визначення термінів реалізації і тривалості квест-гри : не потрібно робити квест надто довгим (це може призводити до втрати в дітей інтересу). Якщо ви впроваджуєте квест-гру як форму навчання, то його тривалість має відповідати тривалості заняття відповідно до вашої вікової групи.

5. Розробка і створення додаткових необхідних матеріалів: тут триває підготовка усіх необхідних матеріалів для квесту, створення підказок, карти, ключі-коди тощо;

6. Розробка критеріїв оцінювання діяльності дошкільників: навчальна діяльність, має бути належно оцінена. Потрібно враховувати вікові особливості дітей та тему квест-гри. Це можуть бути фішки, монети, частини карти тощо [32].

О. Давлічена у своїй роботі «Використання квест-технології в освітньому процесі сучасного закладу дошкільної освіти» виділяє наступні етапи реалізації квесту:

1) Ознайомлення дошкільників із сюжетом, основними питаннями, організаційними моментами: під час ознайомлення з сюжетом квесту важливо викликати у дітей захоплення. Тому при створенні відповідної атмосфери слід максимально удосконалити кожний елемент: розробити мотиваційну складову, підготувати неочікуваний елемент сюрпризу, обрати відповідну музику та, за необхідності, створити загадкову обстановку.

2) Об'єднання дошкільників у групи (за необхідності) і розподіл завдань: розподіл може бути будь-яким на розсуд вихователя, або за бажанням дітей.

3) Ознайомлення учасників із місцем проведення квесту: квест можна проводити в будь-якому місці: у межах групи, на майданчику, в усьому приміщенні садочка або лише в певних локаціях закладу, наприклад, в бібліотеці або на подвір'ї. Проте, перед початком пригоди необхідно детально попередити дітей про маршрут квесту, вказати точки перевірки та орієнтири, які вони зустрінуть на шляху. Також можна розкрити загадки або події, які

чекають на них під час кожної зупинки. Це не лише робить гру цікавішою, але й допомагає дітям легше орієнтуватися і зберігати увагу протягом всього квесту.

4) Ознайомлення дошкільників із критеріями оцінювання: на початку квесту учасники повинні отримати інформацію про критерії оцінювання. Наприклад, якщо діти знають, що фінішувати другими оцінюється на один бал менше, ніж перемога, це може стимулювати їх більше активно долучатися до гри. Чітке уявлення про те, як їхні дії впливають на результат, може підвищити рівень їхнього зацікавлення та ентузіазму.

5) Ознайомлення з правилами квесту: квест-це гра зі своїми правилами, які потрібно дотримуватися дітям передшкільного віку. Педагог повинен нагадати правила гри дітям перед її початком.

6) Супровід проходження квесту: кожна локація квест-гри повинна мати свою відповідальну особу, яка візьме на себе обов'язки видачі завдань учасникам, стеження за їхньою поведінкою, а також реєстрацію будь-яких порушень, що можуть виникнути під час проведення квесту.

7) Перевірка й оцінювання проміжних етапів: квест-гра включає виконання конкретних завдань, які не лише сприяють перевірці, але й формуванню рівня знань дошкільників. Під час квесту діти можуть обмінюватися виконаними завданнями за підказками. Це стимулює їхню співпрацю та мотивує до правильного виконання завдань.

Такий підхід дозволяє продовжити маршрут лише при успішному виконанні завдань, тим самим забезпечуючи якісну перевірку засвоєння матеріалу та розвиток пізнавальних навичок [14, с. 3–4].

Заключний етап квест-гри з дітьми передшкільного віку – це важливий момент, коли проводиться підсумок та оцінка досягнень. Під час цього етапу вихователь або куратор проводить розбір гри з учасниками, спілкуючись з ними про їхні враження, досвід та вивчені знання. Вони можуть обговорити те, що дітям сподобалося найбільше, які вони зробили відкриття та які завдання виявилися найцікавішими або найважчими.

Під час підсумкового обговорення важливо підкреслити позитивні моменти та досягнення кожного учасника, що допомагає підтримати їхній впевненість у собі та позитивний настрій. Водночас, можна також визначити області, в яких діти проявили слабкість, і спрямувати їх на подальше вдосконалення.

Крім того, на заключному етапі можуть вислуховуватися пропозиції та побажання дітей щодо майбутніх ігор або заходів, що дозволяє враховувати їхні побажання та інтереси у подальшій педагогічній роботі. Такий взаємозв'язок і взаєморозуміння між вихователем і дітьми сприяє позитивному розвитку та формуванню здорового психологічного клімату в групі.

Отже, використання квест-гри в педагогічній практиці для формування основ безпечної поведінки у дітей передшкільного віку виявляється ефективним та цікавим підходом. Ця технологія сприяє активному залученню дітей до вивчення нового матеріалу, розвиває їх соціальні та пізнавальні навички, а також виховує у них відповідальне ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих.

Крім того, квест-гра стимулює співпрацю та командний дух серед учасників, сприяє формуванню навичок взаємодії та вирішення конфліктних ситуацій.

2.3. Дайджест квест-ігор для формування основ безпечної поведінки в дошкільній у дітей передшкільного віку.

У сучасному світі питання безпеки дітей у їхньому оточенні стає все більш актуальним та важливим. Зростаючі виклики та ризики, що виникають у суспільстві, вимагають пошуку нових шляхів у формуванні навичок безпечної поведінки у дітей. Щоб підготувати малюків до правильного сприйняття навколишнього середовища та навчити їх ефективно реагувати на різні ситуації, особливо важливо розробляти інноваційні методи виховання та навчання.

У цьому розділі розглянемо дайджест квест-ігор, спрямованих на формування основ безпечної поведінки у дітей передшкільного віку. Ці ігри не лише сприяють розвитку навичок та умінь, але й допомагають дітям засвоїти основні принципи безпеки в різних ситуаціях. Кожна квест-гра має свою унікальну структуру та особливості, які сприяють активному залученню дітей та формуванню їхнього світогляду.

Разом з тим, квест-ігри створюють цікавий та захоплюючий контекст для навчання, що робить процес виховання більш ефективним та привабливим для дітей. Детальне вивчення кожної з цих ігор дозволить нам зрозуміти їхній педагогічний потенціал та внести вагомий внесок у підготовку дітей до безпечного та відповідального життя.

Для початку розглянемо квест-гру з безпеки життєдіяльності для дітей дошкільного віку, яку розробила Н. Дмитрук [17]. Квест-гра розрахована на дітей віком 5-6 років та спрямована на те, щоб підтримувати пізнавальну активність дітей, надаючи їм можливість виявляти навички вирішення проблемних ситуацій та приймати обґрунтовані рішення, засновані на їхніх знаннях та досвіді.

За допомогою квест-гри діти знайомляться з правилами пожежної безпеки та дорожнього руху, мінної безпеки. Формують знання про безпечне поводження з незнайомими предметами, закріплюють знання про отруйні

гриби та ягоди. Формують навички користування телефоном, пригадуючи номери телефонів екстрених служб. Виховують в себе відповідальне ставлення до власної безпеки [17].

Квест складається з проходження 6 станцій. На кожному етапі діти повинні вирішити певні завдання для того, що б рухатись далі. Перша станція включає в себе знання про надзвичайні ситуації, з якими знайомі діти. Під час проходження станції діти розглядають малюнки, які пропонує вихователь та називають, які саме надзвичайні ситуації зображені на картках. Наступним етапом цієї станції є підготовка дітей до евакуації під час надзвичайних ситуацій. Діти повинні уважно переглянути подані предмети та обрати серед них ті, які дійсно будуть корисними. Прохід цієї станції закінчується відгадкою загадок та руханкою, на тему «Повітряна тривога».

На другій станції діти спочатку повинні відгадати зашифроване слово, що б визначитись який етап їм треба пройти. Прохід локації розпочинається з гри «Який перший звук». Вирішивши завдання діти переходять до інформації, що питання, які вони будуть вирішувати пов'язані з телефоном. Дошкільнята проходять різноманітні завдання: гра «Зіпсований телефон», дидактична вправа «Мій телефон», гра-тренінг «Телефонувати».

3-тя станція включає в себе знання про безпеку дорожнього руху. Діти відгадують різноманітні загадки та грають в рухливу гру «Рух за світлофором» із музичним супроводом.

На четвертій станції діти знайомляться з вибухонебезпечними предметами відгадуючи різноманітні загадки, виконують тематичні пальчикові вправи та руханки.

П'ята станція поглинає дітей у загадкову атмосферу лісової галявини, де вони і будуть знайомитися із отруйними та неотруйними грибами та ягодами. Малеча повинна зібрати у кошик фото з отруйними та не отруйними рослинами, відгадати тематичну загадку після чого переходять на останній, шостий етап.

Шоста станція знайомить дошкільників з інформацією про пожежі та роботу рятувальників. Діти мають змогу одягнути пожежника відгадавши, які елементи одягу йому належать і наповнити пожежну машину водою. Малюки грають в гру «Хто швидше загасить вогонь?». Кожний етап закінчується розмальовкою відповідних сегментів на карті, після чого діти бачать зображену стрілку та мають змогу знайти приз.

Ця квест-гра дозволяє дошкільникам використати свої знання не з однієї теми, а з комплексу раніше вивчених занять; дає змогу приймати рішення та працювати в команді для досягнення спільної мети. Проаналізований квест доцільно застосовувати як узагальнення знань.

У квест-грі «Знання – запорука безпеки», яка була представлена О. Алексійчук, окреслена мета: сприяти формуванню в дітей комплексу навиків і вмінь діяти індивідуально та колективно у різноманітних ситуаціях; стимулювати розвиток витривалості, рішучості, кмітливості; формувати вміння спостерігати, аналізувати, робити висновки; знаходити правильне рішення. Виховувати працелюбність, чесність, відвагу, дисциплінованість, увагу до ближнього, потребу жити в мирі та злагоді, у разі потреби діяти обізнано, спокійно, особисто й колективно [1].

Гру слід проводити на спортивному майданчику або стадіоні в 8 етапів: безпека в побуті; правила дорожнього; перша домедична допомога; мінна безпека; мозковий штурм; склади пам'ятку; в моєму серці Україна; фініш.

Під час проходження квест-гри діти мають змогу прийняти участь у вікторинах, відгадати загадки, а також виконати певні завдання, які пропонуються на різних етап. Для виконання всіх завдань учасники повинні працювати злагоджено.

Квест-гра «Бути обізнаним безпечно» представлена Н. Вовк має на меті закріпити знання дітей з правил безпечної поведінки в навколишньому світі. Розвивати мислення, увагу, пам'ять, мовну активність, продовжити формування інтересу до вивчення правил безпечної поведінки за допомогою ігор [12].

Квест-гра може використовуватись для дітей різних вікових категорій: дошкільники, а також діти молодшого шкільного віку. Малята виконують завдання з різних тем з безпеки життєдіяльності: правила дорожнього руху, мінної безпеки, безпеки під час надзвичайних ситуацій. Під час квесту малюки виконують різноманітні вправи відповідно до тематичних локацій. Після виконання всіх етапів квесту, дошкільники знаходять скарби-призи.

Ця квест-гра мотивує дітей працювати в команді, прислуховуватись один до одного, вміти чітко формулювати свої думки та застосовувати здобуті знання на практиці. Цей квест також є гарною формою узагальнення знань після проходження відповідних тем на заняттях.

Квест-гра для дітей старшого дошкільного віку на тему «Мінна безпека», представлений Т. Бондаревською, має на меті закріпити та узагальнити знання дітей про мінну безпеку; розширити знання про ризики та небезпеки, які несуть в собі вибухонебезпечні предмети; формувати систему знань про правила безпечної поведінки з вибухонебезпечними та підозрілими предметами; виховувати обачність, вміння правильно реагувати у критичних ситуаціях, вчасно звертатися за допомогою до дорослих [7]. Вказана квест-гра містить навчальні матеріали викладені на офіційному сайті дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) [34].

Подану гру можна виконувати з дітьми 5–6 року життя. Під час виконання певних завдань дошкільники працюють з різними фотокартками: розташовують зображення по категоріям; визначають на що схожі вибухонебезпечні предмети та як їх розпізнати в реальному житті; обирають знаки, якими позначаються місця, де є міни; повторюють номери екстрених служб до яких можна звернутись у разі різних життєвих небезпек.

Ця квест-гра дозволяє дітям засвоїти навички з мінної безпеки та знати, як діяти у ситуації виявлення таких предметів. Навчає приймати правильні рішення та розуміти всю відповідальність за свої дії.

Наступна квест-гра з правил дорожнього руху «В пошуках скарбів» має на меті закріпити знання дітей про дорожні знаки; призначення світлофора і

його сигнали; закріпити знання дітей з правил безпечної поведінки в навколишньому світі. Розвивати мислення, увагу, пам'ять, мовну активність, продовжити формування інтересу до вивчення правил дорожнього руху за допомогою ігор [25].

Під час гри малюки отримують записки із завданнями по ПДР, за кожне правильно виконане завдання команди будуть заробляти золоті піастри. А в кінці подорожі разом вони знайдуть піратський скарб. Група ділиться на три команди кораблів. Команди кораблів відправляються на пошуки скарбу, шукають записки, виконують завдання і отримують золоті піастри. В кінці подорожі їх чекають скарби.

Проводити квест можна як на вулиці, так і в приміщенні, розділяючи місцевість на окремі локації.

Квест-гра «Подорож у місто Безпечно», представлена І. Мимренко, висвітлює мету закріпити раніше набуті знання з основ безпеки життєдіяльності, сформувати поняття про життя як найбільшої цінності, відповідальне ставлення до навколишнього світу, здоров'язбережувальну, соціальну, екологічну компетентності дітей, прищеплювати почуття відповідальності за збереження природних ресурсів лісу і води, виробити правила безпечної поведінки в лісі, на водоймі [32].

До поданої квест-гри можна залучати дітей дошкільного віку, а також молодшого шкільного віку. Проводити її слід на відкритому просторі.

Проходячи квест діти відвідують 7 станцій: зупинка «Річкова», провулок «Загадковий», площа «Лісова», бульвар «Грибний», алея «Пішоходи та велосипедисти», набережна «Сонячна», провулок «Танцювальний», на яких повинні подолати певні перешкоди, які перед ними з'являються. За правильне проходження кожного етапу команда отримує відповідну кількість балів. Наприкінці квесту ці бали сумуються і визначається команда переможців. Також кожна команда нагороджується призами.

Подана квест-гра дозволяє дітям виконувати різноманітні завдання за допомогою раніше здобутих знань. Команда повинна працювати злагоджено,

щоб досягти гарного результату, а це означає, що малюки вчаться взаємодіяти один з одним, приймати рішення, від яких буде залежати хід гри, а також формуватися їх знання про власну безпеку в різних ситуаціях.

Отже, кожна з наведених квест-ігор є ефективною та цікавою для дітей передшкільного віку. Перед обранням виду гри вихователям слід враховувати індивідуальні особливості дітей та рівень раніше здобутих знань за вказаними тематиками.

Висновки до розділу 2

При аналізі психолого-педагогічної літератури стало очевидним, що традиційні методи навчання та виховання не завжди забезпечують оптимальні результати у роботі із сучасними дітьми. Нові вимоги сучасності та зміни у способах сприйняття інформації вимагають активних та інтерактивних форм взаємодії з навчальним матеріалом. Такий підхід сприяє більш глибокому засвоєнню знань, розвитку критичного мислення та підвищенню мотивації до навчання. Тому сучасна педагогіка рекомендує акцентувати увагу на активному залученні дітей до процесу навчання та створенні сприятливого середовища для їхнього розвитку.

Під час аналізу стану розвитку методів навчання виявлено, що квест-ігри вважаються найбільш перспективним методом для дітей дошкільного віку. Вони є привабливими для цієї вікової групи та сприяють їхньому всебічному розвитку. Адаптація таких ігор до потреб та інтересів дітей передбачає не лише врахування психологічних особливостей малят, але й стимулювання активності та творчого мислення. Квест-ігри спрямовані на розвиток ключових навичок, які будуть корисні для дітей у подальшому житті, таких як навички спілкування, роботи у команді, пошук рішень та розв'язання проблем.

Також, слід зазначити, що ефективність використання квест-технологій залежить безпосередньо від підготовки вихователя до проведення гри.

Вихователь повинен враховувати не лише вікові особливості дітей, а й місцевість, де краще буде провести квест на відповідну тематику; обізнаність дітей у темі квест-гри. Вихователь при підготовці до виконання завдань повинен врахувати основні принципи організації діяльності щодо формувань основ безпечної поведінки, а саме: принцип системності, ампліфікації, концентричності, інтеграції, наступності у взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Також, щоб квест мав відповідний результат, вихователю слід дотримуватись алгоритму його проведення

Отже, успішне впровадження квест-ігор вимагає дотримання ряду організаційних та методичних аспектів. До них відносяться створення атмосфери співпраці та взаємодії між вихователями та дітьми, ретельне планування маршрутів та завдань, адаптація ігор до вікових особливостей дітей, а також забезпечення безпеки під час їх проведення. Крім того, важливо враховувати індивідуальні потреби та інтереси дітей, щоб кожен з них міг максимально сприймати та засвоювати отримані знання та вміння. Такий підхід допомагає забезпечити ефективність та успішність використання квест-ігор у педагогічній практиці дошкільних закладів.

ВИСНОВКИ

Отже, дослідження показало, що квест-ігри є ефективним засобом виховання дітей передшкільного віку у питаннях безпеки життєдіяльності. Вони стимулюють активну участь дітей, сприяють засвоєнню знань та навичок безпечної поведінки через гру та інтерактивність.

1. Наукові дослідження підтверджують, що формування основи безпечної поведінки у дітей дошкільного віку залежить від інтеграції психологічних, педагогічних та соціальних підходів. Ключовими поняттями в цьому контексті визначено «гру», «квест», «довкілля», «безпечна поведінка». Складові дослідження включають когнітивний, емоційний та практичний аспекти навчання дітей основам безпеки.

За допомогою квест-ігор діти мають можливість не лише засвоїти основні правила безпечної поведінки, але й розуміти їх значення в різних ситуаціях. Важливо, щоб завдання квесту були реалістичними та відображали потенційні небезпеки, з якими можуть зіткнутися діти.

Численні дослідження науковців у галузі, показали позитивний вплив квест-ігор на підвищення рівня уваги, концентрації та інтересу дітей дошкільного віку до тем безпеки. Крім того, спостерігається підвищена мотивація дітей до активної участі в навчальних процесах та розвитку власних навичок.

2. Доведено, що формування основної безпечної поведінки у дітей дошкільного віку залежить від наступних ключових факторів: освітньо-виховне середовище – залучення ігрових форм навчання, зокрема квестів, які сприяють активному залученню дітей до процесу; особливості вікового розвитку – орієнтація на когнітивні та емоційні можливості дітей передшкільного віку; інтерактивні методи навчання – застосування сюжетно-рольових ігор, інтегрованих в освітній процес.

Квест-ігри надають дітям можливість розвивати вміння реагувати на непередбачувані ситуації та приймати правильні рішення. Це допомагає їм

вчитися аналізувати ситуацію, робити висновки і діяти відповідно до поточного контексту та можуть стати важливим інструментом для співпраці між батьками та вихователями у вихованні дітей. Квест-технології можуть сприяти формуванню спільного розуміння правил безпеки та стати підґрунтям для обговорення цих питань не лише в закладі освіти, а і у родинному колі.

Квест-ігри створюють атмосферу захоплення та цікавості, що позитивно позначається на мотивації дітей до навчання. Вони дозволяють дітям відчувати себе активними учасниками освітнього процесу та сприяють розвитку їхньої самостійності та впевненості.

3. Аналіз підтвердив, що квест-технологія є ефективним інструментом формування основної безпечної поведінки у дітей передшкільного віку. Їх перевагами є: зацікавлення дітей та створення мотивів до безпечної поведінки; застосування знання в симульованих реальних ситуаціях; у процесі квестів діти вчаться взаємодіяти та приймати колективні рішення.

Отже, квест-ігри є важливим елементом для формування основ безпечної поведінки у дітей передшкільного віку. Вони сприяють збагаченню знань, розвитку вмінь та навичок, а також створюють стимулююче навчальне середовище для малюків.

Використання квест-ігор в дошкільних закладах має великий потенціал для підвищення якості освітнього процесу. Вони не лише сприяють формуванню безпечних поведінкових навичок у дітей, а й розвивають їхні пізнавальні та соціальні компетентності. Впровадження квест-ігор дозволяє закладам дошкільної освіти інтегрувати новаторські підходи в освітній процес, що підтримує розвиток креативності та самовираження у дітей.

4. Створений дайджест квест-ігор включає сценарії, спрямовані на захист дітей правил безпечної поведінки у побуті, на дорозі, у природі тощо. Ігри мають наступні особливості: чітко прописані цілі та завдання, що спрямовані на засвоєння конкретних правил; інтеграція кількох освітніх напрямків; гнучка структура, що дозволяє адаптувати ігри під індивідуальні потреби дітей.

Застосування квест-технологій у роботі з дітьми передшкільного віку є дієвим методом формування основ безпечної поведінки. Вони активізують пізнавальну діяльність, розвивають соціальні навички та сприяють практичному засвоєнню знань. Дайджест квест-ігор може стати корисним інструментом для педагогів у реалізації освітніх завдань.

Слід пам'ятати і про важливість подальших досліджень з вивчення впливу квест-ігор на формування ключових компетентностей у дітей дошкільного віку. Також необхідно пам'ятати про рекомендації для педагогів з ефективного використання квест-технологій в освітньому процесі, що потребують постійного оновлення як відповідь на потреби сучасних дітей.

Отже, на основі аналізу практики та власних досліджень можна зробити висновок, що впровадження квест-ігор у діяльність дошкільних закладів є доцільним та важливим напрямом розвитку дошкільної освіти, а їх використання є перспективним та корисним підходом для формування основ безпечної поведінки у дітей передшкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексійчук О. Квест до тижня безпеки життєдіяльності «Знання – запорука безпеки». URL: <https://naurok.com.ua/kvest-do-tizhnya-bezpeki-zhittediyalnosti-350892.html>.
2. Андрієнко М. В., Талан І. С. Життєва компетентність дитини та безпека життєдіяльності. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=551
3. Базовий компонент дошкільної освіти: нова редакція. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Vazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.
4. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 216 с.
5. Богущ А. М., Ільченко В. Р. Довкілля. Для дітей дошкільного віку у 2-х част. Полтава, 2003. 2004.
6. Богущ А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. Київ : Видавничій Дім «Слово», 2010. 408 с.
7. Бондаревська Т. Квест для дітей старшого дошкільного віку «Мінна безпека». URL: <https://vseosvita.ua/library/kvest-dlia-ditei-starshoho-doshkilnoho-vidku-minna-bezpeka-780564.html>.
8. Бондаренко Н. В. Дидактичні ігри з основ безпеки життєдіяльності та цивільного захисту для дітей дошкільного віку : навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015. 21 с.
9. Ващак О. До проблеми екологічно безпечної поведінки особистості у природі. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3204>.
10. Використання квест – технології в освітньому процесі сучасного закладу дошкільної освіти. URL : <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-kvest-tehnologii-v-osvitnomu-procesi-sucasnogo-zakladu-doshkilnoi-osviti-164710.html>.
11. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку : Програма та методичні рекомендації / укл. А. М. Богущ. Одеса : Маяк, 1999. 88 с.

12. Вовк Н. Квест-гра «Бути обізнаним – безпечно». URL : <https://vseosvita.ua/library/kvest-gra-buti-obiznanim-bezpecno-506503.html>.
13. Гладченко І. В. Методичні аспекти використання квестової педагогічної технології при формуванні здоров'язбережувальної компетентності в учнів з психофізичними порушеннями. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713895/1/Гладченко%20І.В.,%202017.pdf>.
14. Давлічена О. Використання квесту, як засобу активізації навчальної діяльності дошкільників. URL : http://okhtyrka-strumochok.sumy.sch.in.ua/metodichna_storinka/konsuljtacii/vikoristannya_kvestu_yak_zasobu_aktivizacii_navchaljnoi_diyaljnosti_doshkiljnikov/.
15. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження / упоряд.: О. Г. Косенчук, І. М. Новик, О. А. Венгловська, Л. В. Куземко. Харків : Видавництво «Ранок», 2021. 240 с.
16. Дидактичні ігри з основ безпеки життєдіяльності та цивільного захисту для дітей дошкільного віку: навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015. 20 с.
17. Дмитрук Н. Квест-гра з безпеки життєдіяльності для дітей дошкільного віку. URL : <https://vseosvita.ua/library/kvest-hra-z-bezpeky-zhyttiediialnosti-dlia-ditei-doshkilnoho-viku-812287.html>.
18. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 року № 2628-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
19. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 року №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
20. Іванчук А. Навчання дітей дошкільного віку безпечної поведінки. URL : http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_2/10.pdf
21. Карнаух Л. П. Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку в соціальному середовищі : метод, посіб. Умань : ВІЩ «Візаві», 2009. 83 с.
22. Карнаух Л., Авраменко О. Теоретичні та методичні засади формування соціальної компетентності старших дошкільників в умовах

сучасного соціуму. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2019. Вип. 4. С. 90–96.

23. Квест – це дуже просто! : методичний посібник / Болдовський В. В., Шустка В. М. та ін. Канів: 2018. 43 с.

24. Квест-гра – сучасний підхід в організації освітнього процесу в ЗДО. URL: <https://vseosvita.ua/library/kvest-gra-sucasnij-pidhid-v-organizacii-osvitnogo-procesu-v-zdo-158423.html>.

25. Квест-гра з правил дорожнього руху «В пошуках скарбів». URL: <https://school30.sumy.ua/2017/10/09/kvest-gra-z-pravy-l-dorozhnogo-ruhu-v-poshukah-skarbiv/>.

26. Квест-технологія як ефективна форма організації освітньої діяльності дошкільника: методичний посібник / [авторський колектив Запорізького ЗДО № 145]. Запоріжжя: 2017. 86 с.

27. Кравчук О. Особливості формування основ безпеки життєдіяльності у дітей дошкільного віку. URL: <https://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/79-sorok-vosma-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/1039-osoblivosti-formuvannya-osnov-bezpeki-zhittediyalnosti-u-ditej-doshkilnogo-viku>.

28. Кулінка Ю.С. Використання технології веб-квест як ефективного засобу підвищення якості освіти майбутніх учителів технологій. *Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис*. №2 (додаток 2). Тематичний випуск «Науково-методичні засади управління якістю освіти у вищих навчальних закладах». Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «ВолиньПоліграф»^{ТМ}. 2013. С. 402–409.

29. Кулінка Ю.С. Методологічні аспекти впровадження веб-квест технології як виду проектної діяльності для підвищення якості освіти. *Педагогіка вищої та середньої школи : збірник наукових праць* / за ред. проф. З.П. Бакум. Кривий Ріг : ДВНЗ «КНУ», 2014. Вип. 43. С. 145–151.

30. Лебідь Г. Формування готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в НУШ засобами квест-технології. URL : <https://september.moippo.mk.ua/index.php/sept/article/download/343/292/2003>.
31. Манжелі Н., Ващак О. Сутність та структурні компоненти екологічно безпечної поведінки дошкільників. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2016. Вип. 21. Ч. 2. С. 206–211.
32. Мимренко І. Квест-гра «Подорож у місто Безпечне». URL: <https://vsimosvita.com/kvest-gra-podorozh-u-misto-bezpechne/>.
33. Миронова О. Використання квест-технології в освітньому процесі в ЗДО. URL : <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-kvest-tehnologii-v-osvitnomu-procesi-v-zdo-398303.html>.
34. Навчальні матеріали від дитячого фонду ООН (Unicef) навчаємося мінної безпеки всією родиною. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/mine-safety-for-the-family>.
35. Найда Р. Г. До проблеми формування життєвої компетентності дитини в дошкільному закладі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2016. Вип. 2. С. 86–90.
36. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: навчально-методичний посібник / за ред.. Т. С. Тарасенко. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 320 с.
37. Організація роботи щодо безпеки життєдіяльності дітей відповідно до Базового компонента дошкільної освіти. *Інформаційно-методичний збірник головного управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації та Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів*. 2014. № 3. URL: <https://repository.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2016/08/2Nechyporuk.pdf>.
38. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти з питання безпеки життєдіяльності: [навч.-метод. посіб.] / М. С. Астахова, Н. Ф. Кугуєнко; за заг. ред. Л. Д. Покроєвої. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2018. 206 с.

39. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка. Київ : «Академвидав», 2015. 448 с.
40. Проводимо квест у дитячому садку. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/2088-provodimo-kvest-u-dityachomu-sadku>.
41. Програма «Українське дошкілля»: програма розвитку дитини дошкільного віку / за ред. О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 264 с.
42. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / упоряд. О. Л. Кононко. 3-тє вид., випр. Київ : Світич, 2019. 430 с.
43. Сенюк Н. Г. Квасилівський ЗДО (ясла-садок) : Безпека дитини в довкіллі. Методичний порадник для дорослих, 2023. 3 с. URL : <http://leleka.rv.ua/index.php?m=content&d=view&cid=114&printmode=on>.
44. Сокол І. М. Квест як сучасна інноваційна технологія навчання. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. Вип. 7. Рівне: РДГУ, 2013. С. 168–171.
45. Сокол І. Н. Класифікація квестів. *Молодий вчений*. Запоріжжя. № 2. 2014. С. 138–140.
46. Сорочинська О., Денисюк І., Олійник Д., Аспекти формування досвіду безпечної поведінки у дітей старшого дошкільного віку. URL: http://eprints.zu.edu.ua/37724/1/Стаття_Сорочинська%20.pdf.
47. Сохань Л., Єрмакова І. Життєва компетентність у технології життєздатності. *Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство*. Науково-методичний збірник. Київ : Контекст, 2000. 672 с.
48. Стаєнна О. Квест-технологія: гра, пошук, дослідження : [про методичні особливості організації квестів у закладі дошкільної освіти]. *Дошкільне виховання*. № 7. Видавництво «Світич», Київ, 2019. С. 3–6.
49. Суятинова К. Є. Вебквест як засіб формування цифрової та комунікативної компетентностей у старших дошкільників. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2024 № 2. <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/315018>.

50. Танабаш А.О. Квест-гра як сучасна інноваційна форма взаємодії між суб'єктами навчального процесу у позашкільлі : метод. рекомендації. URL: <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendaci-kvest-gra-yak-suchasna-inovaciyna-forma-vzaemodi-mizh-sub-ektami-navchalnogo-procesu-u-pozashkilli-178198.html>.

51. Формування базових якостей особистості дітей старшого дошкільного віку в ДНЗ : монографія / Г. Беленька, С. Васильєва, Н. Гавриш, В. Маршицька, С. Нечай, О. Остряньська, О. Полякова, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр ; за заг. ред. О. Рейпольської. Харків. : «Друкарня Мадрид», 2015. 330 с.

52. Ящук І. П. Формування життєвої компетентності особистості старшокласників загальноосвітніх шкіл України : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2001. 215 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Дайджест квест-ігор, спрямованих на формування основ безпечної поведінки у дітей передшкільного віку

Квест-гра «Знання – запорука безпеки», окреслена мета: сприяти формуванню в дітей комплексу вмій і навичок діяти індивідуально та колективно у різноманітних ситуаціях; стимулювати розвиток витривалості, рішучості, кмітливості.

Квеста гра «Бути обізнаним безпечно» має на меті закріпити знання дітей з правил безпечної поведінки в навколишньому світі. Розвивати мислення, увагу, пам'ять, мовну активність, продовжити формування інтересу до вивчення правил безпечної поведінки за допомогою ігор. Квест-гра може використовуватись для дітей різних вікових категорій: дошкільники, а також діти молодшого шкільного віку.

